

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ι. ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1. ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΑΞΗ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ΜΑΘΗΜΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΩΡΕΣ
Α΄	• Γενική Παιδεία: Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου	Σεπτέμβριος-Μάιος	2
	• Επιλογή: Ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός και οι ρίζες του	Σεπτέμβριος-Μάιος	2
Β΄	• Γενική Παιδεία: Ιστορία του Μεσαιωνικού και του Νεότερου Κόσμου 565-1815	Σεπτέμβριος-Μάιος	2
	• Επιλογή Κοινωνική και πολιτική οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα	Σεπτέμβριος-Μάιος	2
	• Επιλογή: Θέματα Ιστορίας	Σεπτέμβριος-Μάιος	2
Γ΄	• Γενική Παιδεία: Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος (1815-σήμερα)	Σεπτέμβριος-Μάιος	2
	• Θεωρητική Κατεύθυνση: Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας	Σεπτέμβριος-Μάιος	2

2. ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΑΞΗ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ΜΑΘΗΜΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΩΡΕΣ
Α΄	• Γενική Παιδεία: Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου	Σεπτ.- Μάιος	2
	• Επιλογή: Ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός και οι ρίζες του	Σεπτ.- Μάιος	2
Β΄	• Γενική Παιδεία: Ιστορία του Μεσαιωνικού και του Νεότερου Κόσμου (565-1815)	Σεπτ.- Μάιος	2
	• Επιλογή: Ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός και οι ρίζες του	Σεπτ.- Μάιος	2
Δ΄	• Γενική Παιδεία: Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος (1815-σήμερα)	Σεπτ.- Μάιος	2
	• Θεωρητική Κατεύθυνση: Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας	Σεπτ.- Μάιος	2

II. ΣΚΟΠΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. Γενικοί σκοποί

Γενικός σκοπός διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Η γνώση του παρελθόντος για την κατανόηση του παρόντος και το σχεδιασμό του μέλλοντος υφίσταται ως βασική ιδέα για τον προσδιορισμό της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Ειδικότερα, η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση των ποικίλων συνιστωσών της ιστορικής εξέλιξης ενώ η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της συμπεριφοράς του ανθρώπου σε συγκεκριμένες καταστάσεις και την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον. Έτσι, με τη διδασκαλία της Ιστορίας ο μαθητής μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την πεποίθηση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την επίγνωση ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του. Ο σκοπός της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης συνδέεται έτσι με το γενικότερο σκοπό της εκπαίδευσης που αναφέρεται στην προετοιμασία συνειδητών πολιτών.

2. Ειδικοί σκοποί

Με τη διδασκαλία της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση επιδιώκονται οι παρακάτω επιμέρους σκοποί:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι ο κόσμος στον οποίο ζουν είναι αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας, με υποκείμενα δράσης, για την εξέλιξη αυτή, τους ανθρώπους.
- Να καταστούν ικανοί, μέσα από τη γνώση του παρελθόντος, να κατανοήσουν το παρόν, να στοχαστούν για τα προβλήματά τους και να προγραμματίσουν ορθά το μέλλον.
- Να συνειδητοποιήσουν την προσωπική τους ευθύνη για την πορεία της κοινωνίας στην οποία ζουν.
- Να διαμορφώσουν, μέσα από τη μελέτη των επιμέρους πολιτισμών και της συνεισφοράς τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, πνεύμα μετριοπάθειας, ανοχής και σεβασμού στο διαφορετικό.
- Να οικοδομήσουν, μέσα από τη μελέτη του δικού τους πολιτισμού, την εθνική και πολιτιστική τους ταυτότητα.
- Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα επιλογής και κριτικής αξιολόγησης των πηγών της ιστορικής γνώσης.

Ειδικότερα για το Λύκειο:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές την ελληνική και παγκόσμια ιστορία από την αρχαιότητα ως σήμερα και να κατανοήσουν το βαθμό σύνδεσης της ιστορικής πορείας του Ελληνισμού με τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Να κατανοήσουν, ειδικότερα, την πολυπλοκότητα του σύγχρονου

κόσμου, με τη συστηματικότερη μελέτη του 20ού αιώνα.

- Να γνωρίσουν διαστάσεις του ιστορικού γίνεσθαι που δεν παρουσιάστηκαν ή δεν μελετήθηκαν συστηματικά στο Δημοτικό ή στο Γυμνάσιο.
- Να γνωρίσουν τους διάφορους πολιτισμούς, να εξοικειωθούν με τη διαδικασία προσδιορισμού και μελέτης των σχέσεων μεταξύ των λαών, να εκτιμήσουν τη συνεισφορά αυτών (των λαών) στον παγκόσμιο πολιτισμό.
- Να οικειωθούν το περιεχόμενο ιστορικών όρων και εννοιών αναγκαίων για τη βαθύτερη και πληρέστερη ιστορική γνώση ή σχετικών με διαστάσεις της ιστορικής πραγματικότητας που δεν διδάχτηκαν στην εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Να εμβαθύνουν στα γεγονότα και να κατανοήσουν την πολυμορφία και τη διαπλοκή των αιτιακών παραγόντων που επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων.
- Να συνδέουν και να συσχετίζουν με τρόπο τεκμηριωμένο γεγονότα, περιόδους, ιδέες διαφόρων εποχών και τόπων.
- Να συνθέτουν και να παρουσιάζουν με τρόπο ολοκληρωμένο και διεξοδικό ιστορικά θέματα.
- Να αναλύουν λογικά πληροφορίες και να τις αξιοποιούν για τη βαθύτερη κατανόηση του ιστορικού παρελθόντος.
- Να κατανοήσουν ότι η Ιστορία είναι ανακατασκευή του παρελθόντος, ότι βασίζεται σε πηγές και ότι συνιστά επιλεκτική διαδικασία.
- Να προσεγγίζουν κριτικά διάφορα είδη ιστορικών πηγών ανάλογα με το είδος τους και την εποχή στην οποία αναφέρονται.
- Να εισαχθούν στη διαδικασία κατανόησης, ανάλυσης και αξιολόγησης των διαφορετικών οπτικών με τις οποίες προσεγγίζονται και ερμηνεύονται τα ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα από τους ιστορικούς.
- Να συλλαμβάνουν το ιστορικό παρελθόν ως ολότητα, σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο, ως συνάρθρωση των ποικίλων πεδίων της ανθρώπινης δραστηριότητας, και να κατανοούν την επίδραση και τον αλληλοκαθορισμό τους.
- Να συνειδητοποιήσουν την ατομική και συλλογική ευθύνη του ανθρώπου για τη δημοκρατική λειτουργία της ανθρώπινης κοινωνίας και την πρόοδο του πολιτισμού.
- Να αναπτύξουν θετική στάση για τη συμμετοχή τους στο ιστορικό γίνεσθαι.

III. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ ΚΑΙ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ) ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Α΄ ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ* (ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΕΩΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ)

**Για να είναι δυνατή η παρακολούθηση από τους μαθητές της ιστορικής εξέλιξης χωρίς διάσπαση της ενότητας του γνωστικού αντικείμενου της ιστορίας στο Λύκειο, είναι απαραίτητο να ολοκληρωθεί η προβλεπόμενη διδακτέα ύλη της Ιστορίας της Α΄ Λυκείου.*

Προτεινόμενες διδακτικές ενότητες	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
I. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΓΓΥΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ		
3	<p>Οι ενότητες του κεφαλαίου αυτού να διδαχθούν <i>περιληπτικά</i>, εκτός από την ενότητα:</p> <p>2. Η Αίγυπτος</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να σχηματίζουν οι μαθητές μια συνοπτική εικόνα της ιστορίας και του πολιτισμού των ανατολικών λαών και να εκτιμήσουν τις σχέσεις τους με τον ελληνικό πολιτισμό. • Να γνωρίσουν τις κοινωνικές δομές και την πολιτική οργάνωση της Αιγύπτου. • Να αντιληφθούν την επίδραση της θρησκείας στην καθημερινή ζωή και την πολιτική οργάνωση των Αιγυπτίων. • Να κατανοήσουν τους λόγους στους οποίους οφείλεται η επινόηση της γραφής, η ανάπτυξη των επιστημών, των γραμμάτων και των τεχνών στην Αρχαία Αίγυπτο.

II. ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ		
4	1. Ελληνική προϊστορία <i>Να διδαχθεί περιληπτικά εκτός από την ενότητα:</i> 1.2 Η χώρα, Οικονομική, κοινωνική και πολιτική οργάνωση του Μυκηναϊκού κόσμου	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προϊστορικών πολιτισμών του Αιγαίου. • Να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μυκηναϊκού πολιτισμού και να επισημάνουν τα στοιχεία που τεκμηριώνουν την ελληνικότητά του.
12	2. Η αρχαία Ελλάδα (Από το 1100 ως το 323 π.Χ.) <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 2.1. Ομηρική εποχή (Η υποεπενότητα: Οι μετακινήσεις να διδαχτεί περιληπτικά). 2.2. Αρχαϊκή εποχή 2.3. Κλασική εποχή (Να διδαχθούν περιληπτικά οι υποεπενότητες: Το οικονομικό κράτος του Μ. Αλεξάνδρου, Αρχιτεκτονική, πλαστική, ζωγραφική, Ο Ελληνισμός στη δυτική και ανατολική Μεσόγειο).	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τον τρόπο οργάνωσης (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό) του ελληνικού κόσμου πριν από τη διαμόρφωση των πόλεων-κρατών. • Να γνωρίσουν τα πολιτισμικά επιτεύγματα της ομηρικής εποχής • Να κατανοήσουν τη λειτουργία και την εξέλιξη του θεσμού της πόλης-κράτους. • Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του πολιτισμού της αρχαϊκής εποχής. • Να γνωρίσουν τα σημαντικότερα γεγονότα της κλασικής εποχής. • Να κατανοήσουν τους λόγους της επικράτησης των Μακεδόνων και να εκτιμήσουν τα αποτελέσματα της εκστρατείας του Μ. Αλεξάνδρου. • Να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τα πολιτισμικά επιτεύγματα της κλασικής εποχής.
III. ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ		
5	1. Ο Ελληνιστικός κόσμος <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 1.1. Η διάσπαση του κράτους του Μ. Αλεξάνδρου	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τη διαδικασία γένεσης και εξέλιξης των Ελληνιστικών βασιλείων και να εκτιμήσουν την πολιτική τους στον ασιατικό και μεσογειακό χώρο.

	1.2. Τα χαρακτηριστικά του ελληνιστικού κόσμου	<ul style="list-style-type: none"> • Να εμβαθύνουν στους λόγους ανάπτυξης των κυριότερων συμπολιτειών (Αχαϊκή, Αιτωλική) και να αντιληφθούν το ρόλο τους στον ελλαδικό χώρο.
3	2. Ο ελληνιστικός πολιτισμός <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 2.1. Τα ελληνιστικά κέντρα 2.2. Η γλώσσα 2.3. Η θρησκεία 2.4. Τα γράμματα 2.5. Οι επιστήμες 2.6. Οι τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν τα πολιτιστικά κέντρα της εποχής και να συνειδητοποιήσουν την πολιτισμική ενότητα των λαών της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου. • Να κατανοήσουν τις εξελίξεις στη γλώσσα, τη θρησκεία, τα γράμματα και τις επιστήμες • Να κατανοήσουν το χαρακτήρα της ελληνιστικής τέχνης.
IV. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΡΩΜΗ		
2	1. Ο Ελληνισμός της Δύσης <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i> 1.1. Οικονομική, κοινωνική και πολιτική οργάνωση των αποίκων 1.2. Οι Συρακούσες 1.3. Οι Έλληνες και οι λαοί της Δυτικής Μεσογείου <i>Να διδαχθεί κανονικά:</i> 1.4. Ο πολιτισμός των Ελλήνων της Δύσης 2. Η Καρχηδόνα <i>Να διδαχθεί περιληπτικά</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τις πολιτισμικές ανταλλαγές των Ελλήνων με τη Δύση και να εκτιμήσουν τη συμβολή των Ελλήνων στην εξάπλωση του πολιτισμού στο δυτικό μεσογειακό χώρο. • Να γνωρίσουν την οικονομική, κοινωνική και πολιτική οργάνωση της Καρχηδόνας και τα όρια εξάπλωσής της στη Μεσόγειο.
	3. Οι λαοί της ιταλικής χερσονήσου και ο σχηματισμός του ρωμαϊκού κράτους (8^{ος} - 3^{ος} αι. π.Χ.) <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 3.1. Η χώρα	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν την οργάνωση της ρωμαϊκής πολιτείας • Να παρακολουθήσουν τη βαθμιαία εξέλιξη του πολιτεύματος της Ρώμης και να εμβαθύνουν στο χαρακτήρα του • Να γνωρίσουν την επέκταση

2	<p>3.3. Η ίδρυση της Ρώμης και η οργάνωσή της</p> <p>3.4. Η συγκρότηση της ρωμαϊκής πολιτείας-Res publica <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i></p> <p>3.2. Οι Ετρούσκοι</p> <p>3.5. Η ρωμαϊκή εξάπλωση</p> <p>3.6. Ο ρωμαϊκός πολιτισμός</p>	<p>των Ρωμαίων στην ιταλική χερσόνησο και τις μεθόδους που χρησιμοποίησαν στην προσπάθειά τους να κυριαρχήσουν</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιληφθούν τη σημασία των κατακτήσεων για τη ρωμαϊκή κοινωνία • Να κατανοήσουν τους λόγους και τις συνέπειες των εξωιταλικών αναμετρήσεων, κυρίως με την Καρχηδόνα (έως το 200 π.Χ.) • Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του ρωμαϊκού πολιτισμού πριν από τις μεγάλες κατακτήσεις.
V. ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ		
3	<p>1. Η ολοκλήρωση της ρωμαϊκής επέκτασης (200-31 π.Χ.) <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i></p> <p>1.1. Η επέκταση στην Ανατολή</p> <p>1.2. Οι κατακτήσεις στη Δύση <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i></p> <p>1.3. Η διοίκηση των κατακτημένων περιοχών</p> <p>2. Οι συνέπειες των κατακτήσεων <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i></p> <p>2.1. Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές</p> <p>2.4. Οι εμφύλιοι πόλεμοι: Μάριος και Σύλλας <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i></p> <p>2.2. Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες</p> <p>2.3. Η ενοποίηση της Ιταλίας</p> <p>2.4. Οι εμφύλιοι πόλεμοι: Πομπήιος και Καίσαρας, Αντώνιος και Οκταβιανός</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν τη σταδιακή ολοκλήρωση της ρωμαϊκής κυριαρχίας ή επικυριαρχίας στη Μεσόγειο (200-31 π.Χ.) • Να κατανοήσουν το σύστημα εξάρτησης των υποτελών λαών και τις άμεσες συνέπειές του • Να συνειδητοποιήσουν τις επιπτώσεις των κατακτήσεων στην οικονομία και την κοινωνία των Ρωμαίων • Να εμβαθύνουν στα αίτια των εμφύλιων πολέμων, να ανιχνεύσουν τα κίνητρα των πρωταγωνιστών τους και να επισημάνουν τα αποτελέσματά τους • Να κατανοήσουν την προσπάθεια για την αντιμετώπιση του αγροτικού ζητήματος και τη λήψη μέτρων κοινωνικού και πολιτικού χαρακτήρα • Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της ενοποίησης των λαών της ιταλικής χερσονήσου.

VI. Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ (1^{ος} αι. π.Χ.- 3^{ος} αι. μ.Χ.)

4	<p>1. Η περίοδος της ακμής (27 π.Χ.-193 μ.Χ.) <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 1.1. Η εποχή του Αυγούστου: Η ισχυροποίηση της κεντρικής εξουσίας. Το πολίτευμα και οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις, Ο πολιτισμός την εποχή του Αυγούστου 1.2. Οι διάδοχοι του Αυγούστου: Η διοίκηση και το δίκαιο 1.4. Ρωμαϊκή τέχνη <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i> 1.1. Η εποχή του Αυγούστου: Η επέκταση των συνόρων 1.2. Οι διάδοχοι του Αυγούστου: Η οικονομία και η κοινωνία. 1.3. Ο Ελληνισμός και η Ρώμη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιληφθούν τους στόχους των πολιτειακών αλλαγών της ηγεμονίας του Αυγούστου και να γνωρίσουν την εξάπλωση του ρωμαϊκού κράτους. • Να προσεγγίσουν τομείς του ρωμαϊκού πολιτισμού (Γράμματα, Θρησκεία, Τέχνη) της εποχής του Αυγούστου και να αντιληφθούν τη σχέση του με τον ελληνικό πολιτισμό. • Να κατανοήσουν τη σημασία του ρωμαϊκού δικαίου για την εξέλιξη της μεταγενέστερης νομοθεσίας. • Να συνειδητοποιήσουν τις συνέπειες της ρωμαϊκής κυριαρχίας στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή. • Να διαπιστώσουν την επίδραση του ελληνικού πνεύματος στον τρόπο ζωής των Ρωμαίων και το ρόλο που έπαιξε στη διαμόρφωση ενός οικουμενικού πολιτισμού.
1	<p>2. Η κρίση της αυτοκρατορίας τον 3^ο αι. μ.Χ. <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 2.1. Η κρίση του αυτοκρατορικού θεσμού 2.2. Οικονομική κρίση 2.3. Κοινωνική κρίση 2.5. Η παρακμή του αρχαίου κόσμου <i>Να διδαχθεί περιληπτικά:</i> 2.4. Οι βαρβαρικές επιδρομές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τα αίτια και τις συνέπειες της κρίσης της κοινωνίας, της οικονομίας και του αυτοκρατορικού θεσμού • Να εντοπίσουν τους παράγοντες που οδήγησαν στην παρακμή του αρχαίου κόσμου.

VII. Η ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ (4 ^{ος} -6 ^{ος} αι. μ.Χ.)		
4	<p>1. Η μετεξέλιξη του Ρωμαϊκού κράτους (4^{ος}-5^{ος} αι. μ.Χ.) <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 1.1. Ο Διοκλητιανός και η αναδιοργάνωση της αυτοκρατορίας 1.2. Μ. Κωνσταντίνος: εκχριστιανισμός και ισοχυροποίηση της ρωμαϊκής Ανατολής 1.3. Οι θρησκευτικές εξελίξεις: Ο θρίαμβος του Χριστιανισμού, Η μεγάλη κρίση του Χριστιανισμού 1.4. Ο εξελληνισμός του ανατολικού Ρωμαϊκού κράτους 1.5. Το τέλος του δυτικού ρωμαϊκού κράτους <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i> 1.3. Η εμφάνιση του Χριστιανισμού 1.5. Η μεγάλη μετανάστευση των λαών: Οι Ούννοι, Οι Βησιγότθοι, Η εγκατάσταση γερμανικών λαών, Οι Οστρογότθοι.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιληφθούν το χαρακτήρα και τους στόχους των μεταρρυθμίσεων του Διοκλητιανού • Να εμβαθύνουν στην πολιτική του Μ. Κωνσταντίνου έναντι των χριστιανών • Να παρακολουθήσουν την πορεία της θρησκευτικής ενοποίησης του ρωμαϊκού κράτους • Να εκτιμήσουν το ρόλο της θρησκείας με την ενίσχυση της κρατικής ενότητας και της κοινωνικής συνοχής • Να γνωρίσουν τον κατακερματισμό των δυτικών περιοχών της αυτοκρατορίας και να κατανοήσουν τη σημασία της πολιτικής διαδοχής της Ρώμης από τους βαθμιαία εκπολιτιζόμενους βαρβάρους.
2	<p>2. Η εποχή του Ιουστινιανού <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 2.1. Η ανασύσταση της ρωμαϊκής οικουμένης 2.2. Η ελληνοχριστιανική οικουμένη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν το έργο του Ιουστινιανού ως έσχατη προσπάθεια διατήρησης της ενότητας της ρωμαϊκής οικουμένης. • Να γνωρίσουν τα βασικά σημεία της εσωτερικής πολιτικής του Ιουστινιανού.
1	<p>3. Τα γράμματα και οι τέχνες <i>Να διδαχθεί κανονικά:</i> 3.2. Η καλλιτεχνική ανά-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν στοιχεία της πνευματικής και καλλιτεχνικής ανάπτυξης της ύστερης αρχαιότητας.

	<p>πτυξη: Η παλαιοχριστιανική τέχνη <i>Να διδαχθεί περιληπτικά:</i> 3.1. Η πνευματική ανάπτυξη 3.2. Η πρωτοχριστιανική τέχνη</p>	
VIII. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗΣ		
1	<p>1. Η Ινδία <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i> 1.1. Η χώρα 1.2. Η οικονομία και η κοινωνία 1.3. Η ιστορία και ο πολιτισμός. Ο πολιτισμός του Ινδού. Οι Άριοι και ο πολιτισμός των Βεδών. Η χρυσή εποχή <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 1.3. Η αυτοκρατορία των Μαουρία. Η παρουσία ξένων λαών. Οι σχέσεις με τους Έλληνες και τους Ρωμαίους. 2. Η Κίνα <i>Να διδαχθούν περιληπτικά:</i> 2.1. Η χώρα και οι κάτοικοι 2.2. Η ιστορία και ο πολιτισμός. Η δυναστεία των Σανγκ. Η δυναστεία των Τσου. Οι έξι δυναστείες <i>Να διδαχθούν κανονικά:</i> 2.2. Οι δυναστείες των Τσιν και Χαν. Συμμετοχή στην οικονομική ζωή του ελληνικού και ρωμαϊκού κόσμου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν, συνοπτικά, την ιστορική πορεία των λαών της Ινδικής χερσονήσου. • Να αξιολογήσουν τις σχέσεις που αναπτύχθηκαν μεταξύ των κατοίκων της Ινδίας και του ελληνορωμαϊκού κόσμου από την εποχή του Μ. Αλεξάνδρου μέχρι και την ύστερη αρχαιότητα. • Να εκτιμήσουν τη σημασία των εμπορικών επαφών μεταξύ της Κίνας και του ελληνορωμαϊκού κόσμου.

II. Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ (Μάθημα Επιλογής)

Προτεινόμενες διδακτικές ενότητες	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΜΕΡΟΣ Α΄: Η ΑΝΑΔΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ		
2	1. Η Ευρώπη της Αρχαιότητας	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν σε γενικές γραμμές οι μαθητές τις αντιλήψεις του αρχαίου κόσμου σχετικά με τη θέση και τα γεωγραφικά όρια της Ευρώπης. • Να κατανοήσουν τις διαφοροποιήσεις του όρου «Ευρώπη» σε σχέση με τις μεταβαλλόμενες ιστορικές συνθήκες από την αρχαιότητα ως το Μεσαίωνα.
5	2. Η Ευρώπη του Μεσαίωνα	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τις διαδικασίες της σταδιακής σύνδεσης της «Ευρώπης» με τη «Χριστιανοσύνη». • Να αντιληφθούν τη σημασία που έχει η παρουσία άλλων λαών και η σχέση με αυτούς για την εικόνα που σχηματίζουν οι Ευρωπαίοι για τον εαυτό τους.
2	3. Οι Ευρωπαίοι της Αναγέννησης	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνειδητοποιήσουν πώς διαμορφώνεται η νέα κοινή πολιτισμική ταυτότητα των Ευρωπαίων λαών. • Να κατανοήσουν πώς αξιοποιούνται οι κληρονομίες του παρελθόντος και να εκτιμήσουν το ρόλο της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας στη διαμόρφωση του νέου ανθρώπου.

3	4. Ευρώπη και Ευρωπαίοι στον αιώνα των θρησκευτικών πολέμων	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν πώς η θρησκευτική μεταρρύθμιση οδήγησε στην εσωτερίκευση της ηθικής και την αυτονόμηση του ατόμου. • Να εντοπίσουν τα στοιχεία σύνδεσης ανάμεσα στις θρησκευτικές μεταβολές και τις εθνικές διαφοροποιήσεις.
4	5. Η αυτονόμηση της Τέχνης	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν την ιδιαιτερότητα της ευρωπαϊκής τέχνης κατά την Αναγέννηση και τις διαφορές μεταξύ αυτής και της τέχνης του παρελθόντος. • Να συσχετίσουν την τέχνη με τα άλλα πεδία έκφρασης της ανθρώπινης δραστηριότητας κατά την ίδια περίοδο.
2	6. Η Ευρώπη των αντιφάσεων: επιστήμη ή μαγεία;	<ul style="list-style-type: none"> • Να εμβαθύνουν στους παράγοντες που οδήγησαν στην πρόοδο των επιστημών και στη σημασία τους για τη διαμόρφωση του νέου ανθρώπου. • Να κατανοήσουν τις αντιφάσεις που παρατηρούνται στην προσπάθεια των λογίων να εξηγήσουν τη φύση των πραγμάτων και να ερμηνεύσουν τη σημασία τους.
3	7. Η Ευρώπη και οι εξωευρωπαϊκοί λαοί	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν την «εικόνα» που σχηματίζουν οι Ευρωπαίοι για τους εξωευρωπαϊκούς λαούς και τις διαδικασίες σχηματισμού της και να συνειδητοποιήσουν ότι αυτή σχετίζεται με την εικόνα που διαμόρφωσαν για τον εαυτό τους. • Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη αξιολόγησης των λαών με βάση την ιδιαιτερότητα και την πολιτισμική προσφορά τους μέσα στις δεδομένες συν-

		θήκες ύπαρξής τους. Να αναγάγουν σε αξία το σεβασμό της διαφορετικότητας και της ιστορικής ιδιομορφίας.
7	8. Η κριτική του Ορθού Λόγου	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τη σημασία του Ορθού Λόγου για τις αλλαγές που παρατηρούνται στην κοινωνία, την οικονομία, την πολιτική, την επιστήμη, τη θρησκεία, την τέχνη. • Να συνεξετάσουν τις κυριότερες διαστάσεις του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και να προσδιορίσουν τις συνέπειές του στις σχέσεις των Ευρωπαίων με άλλους λαούς και στην εικόνα που σχηματίζουν για τον εαυτό τους.
6	9. Η Ευρώπη της Εξουσίας και της Πολιτικής	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιληφθούν τη μεγάλη τομή που σημειώνεται στην πολιτική σκέψη και δράση και να διακρίνουν τις διαφορές σε σχέση με το παρελθόν. • Να εμβαθύνουν σε βασικές διαστάσεις της νέας πολιτικής σκέψης και στις νέες πολιτικές έννοιες.
ΜΕΡΟΣ Β΄: Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ		
2	1. Η Γαλλική Επανάσταση	<ul style="list-style-type: none"> • Να εκτιμήσουν τη σημασία της Γαλλικής Επανάστασης για τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι σε αξίες και θεσμούς προεπαναστατικούς. • Να γνωρίσουν την απήχηση που είχε αυτή σε άλλους λαούς και κυρίως στους Έλληνες και να εντοπίσουν την επίδραση που είχε στη νέα αντίληψη των ορίων της Ευρώπης.
	2. Η Βιομηχανική Επανάσταση	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν γιατί η Βιομηχανική Επανάσταση ξεκινά

4		<p>από την Ευρώπη και ειδικότερα από την Αγγλία.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίσουν τις αλλαγές που επέφερε η Βιομηχανική Επανάσταση και τα χαρακτηριστικά που προσέδωσε στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.
3	3. Η Ευρώπη των Εθνών	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν την επίδραση που είχε η «αρχή των εθνοτήτων» στη διαμόρφωση της Ευρώπης και τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι στους εξωευρωπαϊκούς λαούς. • Να εισαχθούν στο πνεύμα της θεωρητικής συζήτησης για την εθνική συνείδηση και το έθνος.
3	4. Η Ευρώπη των πολιτών	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τη σχέση ανάμεσα στην εκβιομηχάνιση και τις πολιτικές ιδεολογίες και τα κοινωνικά κινήματα. • Να αποκτήσουν σαφή εικόνα για το κράτος πρόνοιας, να το συγκρίνουν με το κράτος δικαίου και να κατανοήσουν την ευρωπαϊκή προέλευση και υφή του.
2	5. Τα θεμέλια της επιστημονικής σκέψης και πρακτικής	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τα μεθοδολογικά γνωρίσματα της επιστήμης του 19^{ου} αιώνα. • Να προσεγγίσουν την επιστήμη ως κοινωνική διαδικασία και να διακρίνουν τη σημασία της ως κριτηρίου ιεράρχησης των λαών.
7	6. Η Τέχνη του «Ευ Ζην»	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποκτήσουν αδρομερή γνώση των κινημάτων του ρομαντισμού και του κλασικισμού και να διακρίνουν πώς εκφράζεται η ευρωπαϊκότητα στην τέχνη.

		<ul style="list-style-type: none"> • Να ασκηθούν στην παρατήρηση και ερμηνεία των στοιχείων της τέχνης που τους περιβάλλουν στην καθημερινή ζωή και στο συσχετισμό της τέχνης με το εκάστοτε ιστορικό πλαίσιο.
2	7. Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν τους βασικούς σταθμούς της πορείας προς την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. • Να κατανοήσουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε το αποτέλεσμα μακράς κύησης που είχε ως γονιμοποιά στοιχεία τις οδυνηρές μνήμες του παρελθόντος και τις προσδοκίες ενός ειρηνικού μέλλοντος.

ΤΑΞΗ Β΄

Ι. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (565-1815) (ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ)

Οι οδηγίες για τη διδασκαλία του μαθήματος αυτού θα σταλούν αργότερα από το ΥΠ.Ε.Π.Θ.

ΙΙ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ (Μάθημα Επιλογής)

Π ρ ο τ ε ι - νόμενες δι- δακτικές ε- νότητες	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
1	1. Η κοινωνική οργάνωση στην αρχαία Ελλάδα Η πορεία της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν συνοπτικά την πορεία της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας. • Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη συστηματοποίησης και συνολικής εποπτικής θεώρησης των ιστορικών φαινομένων ως προϋπόθεση για κατανόηση και ερμηνεία των επί μέρους.